

Centrum Wsparcia Doradczego

Instrumenty terytorialne: innowacja samorządowa czy unijna zachęta do współdziałania?

Sandra Szczerbal | Grzegorz Kamiński

VIII Gryfickie Forum Społeczno-Gospodarcze

Gryfice, 23 maja 2023 r.

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Ministerstwo Funduszy
i Polityki Regionalnej

Unia Europejska
Fundusz Spójności

FUNDACJA
FUNDUSZ
WSPÓŁPRACY

ZWIĄZEK
MIAST
POLSKICH

Grzegorz Kamiński
Związek Miast Polskich

grzegorz.kaminski@zmp.poznan.pl

Sandra Szczerbal
Związek Miast Polskich

sandra.szczerbal@zmp.poznan.pl

Instrumenty terytorialne

W perspektywie finansowej na lata 2021-2027 jednym z celów polityki spójności Unii Europejskiej jest **zwiększenie wpływów lokalnych wspólnot na kształtowanie polityki terytorialnej**.

Cel 5 Europa bliżej obywateli zakłada m.in. **wzmocnienie roli samorządów terytorialnych w stymulowaniu procesów rozwojowych poprzez realizację działań w oparciu o strategię terytorialne**. Współpraca samorządów na bazie zawiązywanych partnerstw ma stanowić fundament podejmowanych interwencji.

W ramach wspomnianego celu, działania mogą być realizowane wyłącznie w oparciu o strategię lokalne/terytorialne w wymiarach: społecznym, gospodarczym i środowiskowym w ramach odpowiednich instrumentów terytorialnych.

Instrumenty terytorialne

*ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.
(...).*

Artykuł 28

Zintegrowany rozwój terytorialny

W przypadku gdy państwo członkowskie wspiera zintegrowany rozwój terytorialny, czyni to w oparciu o strategię rozwoju terytorialnego lub lokalnego w dowolnej z następujących form:

- **a) zintegrowane inwestycje terytorialne;**
- **b) rozwój lokalny kierowany przez społeczność; lub**
- **c) inne narzędzie terytorialne wspierające inicjatywy opracowane przez państwo członkowskie.**

Realizując strategię rozwoju terytorialnego lub lokalnego w ramach więcej niż jednego Funduszu, państwo członkowskie zapewnia spójność i koordynację między odnośnymi Funduszami.

Instrumenty terytorialne

UMOWA PARTNERSTWA DLA REALIZACJI POLITYKI SPÓJNOŚCI 2021-2027 W POLSCE

8. Instrumenty terytorialne

8.1. Instrumenty terytorialne – założenia funkcjonowania

W perspektywie finansowej 2021-2027 będą wykorzystywane wszystkie, wymienione w art. 28 rozporządzenia ogólnego, instrumenty terytorialne. Należą do nich: zintegrowane inwestycje terytorialne **ZIT**, rozwój lokalny kierowany przez społeczność – **RLKS** oraz inne instrumenty terytorialne – **IIT**.

IIT to zbiór nowych instrumentów będący w gestii państwa członkowskiego, dlatego nie posiada jednorodnej definicji w rozporządzeniu ogólnym.

Instrumenty terytorialne

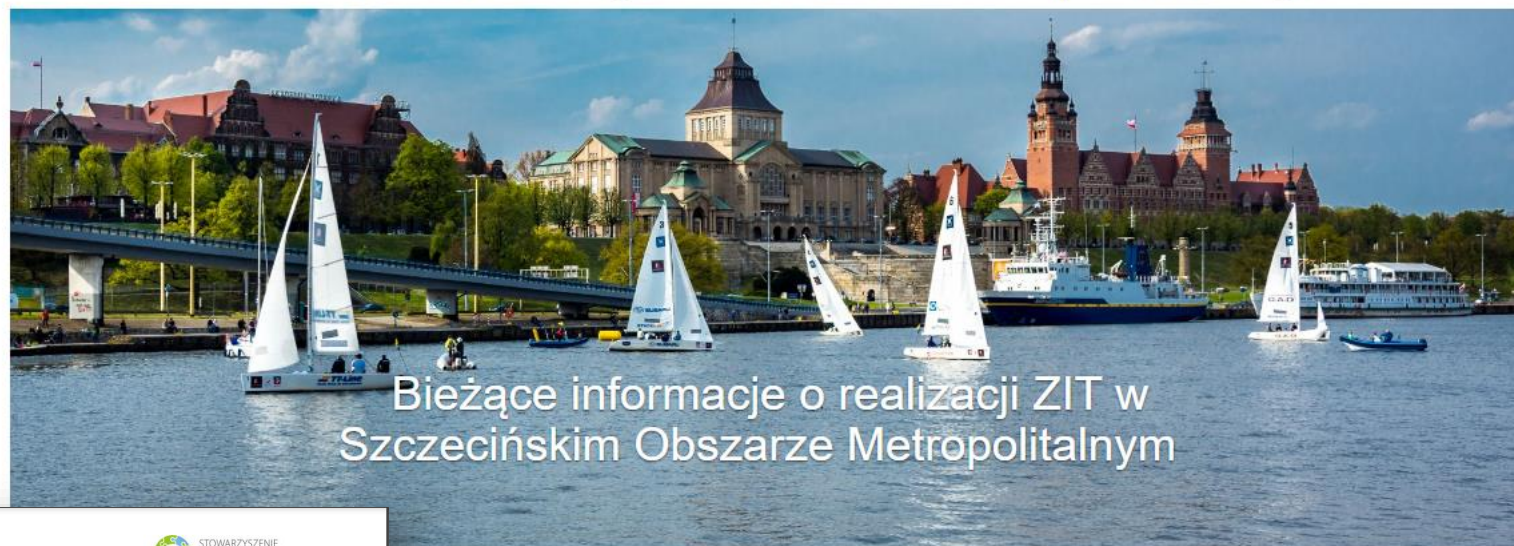
Unia Europejska

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT)

- **UW:** ZIT są realizowane w miejskich obszarach funkcjonalnych wskazanych jako **obszary strategicznej interwencji w strategii rozwoju województwa**.
- **UP:** Istotą ZIT (..) jest realizacja partnerskich projektów przyczyniających się do **rozwiązywania problemów i wspólnego bądź skoordynowanego zaspakajania potrzeb obszaru objętego ZIT**.

Bieżące informacje o realizacji ZIT w
Szczecińskim Obszarze Metropolitalnym

STOWARZYSZENIE
SZCZECIŃSKIEGO OBSZARU
METROPOLITALNEGO

Załącznik nr 2 do Uchwały nr 11/09/2023
Walnego Zgromadzenia Stowarzyszenia Szczecińskiego
Obszaru Metropolitalnego z dnia 28 lutego 2023 r.
Tytuł załącznika: Strategia ZIT 2030,
opracowana na podstawie załącznika nr 2.12, 2.14, 2.16 – odnowionego
w dniu 28 lutego 2023 r.

STRATEGIA
ZINTEGROWANYCH INWESTYCJI TERYTORIALNYCH
SZCZECIŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO

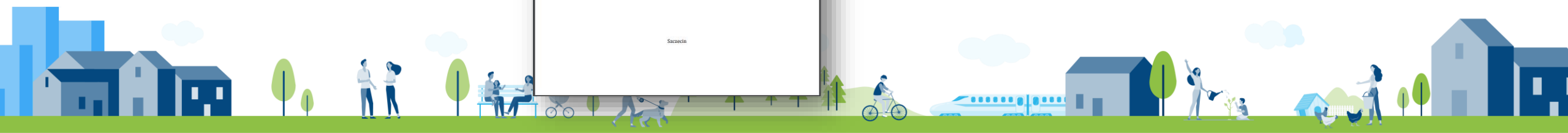
WERSJA (3.1)
Z DNIA
28 lutego 2023 r.

Szczecin

Cel strategiczny 1: Zintegrowana przestrzeń

**Cel strategiczny 2: Innowacyjna i konkurencyjna
gospodarka**

Cel strategiczny 3: Wysoka jakość i dostępność usług

Instrumenty terytorialne

RLKS

- *Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność*
- RLKS to instrument wspierający zintegrowany rozwój terytorialny, który jest **kierowany przez lokalną grupę działania (LGD)** i wdrażany na podstawie strategii RLKS, która w polskim porządku prawnym, zgodnie z ustawą o RLKS, przyjęła nazwę lokalnej strategii rozwoju (**LSR**).

Instrumenty terytorialne

IIT

- *Inne Inwestycje Terytorialne*
- **UW:** W ramach programu operacyjnego IIT mogą być realizowane zgodnie z warunkami określonymi w umowie partnerstwa na obszarach JST **wyznaczonych przez właściwą instytucję zarządzającą**.
- IIT mogą być wdrażane na OSI wyznaczonych na poziomie krajowym lub regionalnym, w szczególności w miastach średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze, **dla których nie zostaną wyznaczone MOF**, na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją, a także innych obszarach wymagających dodatkowego wsparcia.

Instrumenty terytorialne

ZIT

- Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

IIT

- Inne Inwestycje Terytorialne

RLKS

- Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność

Rozwiązywanie problemów, szczególnie mających charakter ponadlokalny i wymagający współpracy pomiędzy JST

Instrumenty terytorialne

USTAWA Z DNIA 28 KWIETNIA 2022 R. O ZASADACH REALIZACJI ZADAŃ FINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKICH W PERSPEKTYWIE FINANSOWEJ 2021–2027 (TZW. USTAWA WDROŻENIOWA)

Rozdział 12

Szczególne instrumenty realizacji programów

Art. 34. 1. Zintegrowane Inwestycje Terytorialne, zwane dalej „**ZIT**”, są instrumentem rozwoju terytorialnego, o którym mowa w art. 28–30 rozporządzenia ogólnego oraz w art. 9 i art. 11 rozporządzenia EFRR i Funduszu Spójności.

Art. 35. 1. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność, zwany dalej „**RLKS**”, jest instrumentem rozwoju, o którym mowa w art. 28 i art. 31–34 rozporządzenia ogólnego oraz art. 11 rozporządzenia EFRR i Funduszu Spójności, oraz art. 14 rozporządzenia EFS+.

Art. 36. 1. Inne instrumenty terytorialne, zwane dalej „**IIT**”, są instrumentem rozwoju terytorialnego, o którym mowa w art. 28 i art. 31–34 rozporządzenia ogólnego oraz w art. 11 rozporządzenia EFRR i Funduszu Spójności.

+ warunki
realizacji

+ zakres
strategii

Centrum Wsparcia Doradczego

Centrum Wsparcia Doradczego +

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Ministerstwo Funduszy
i Polityki Regionalnej

Unia Europejska
Fundusz Spójności

FUNDACJA
FUNDUSZ
WSPÓŁPRACY

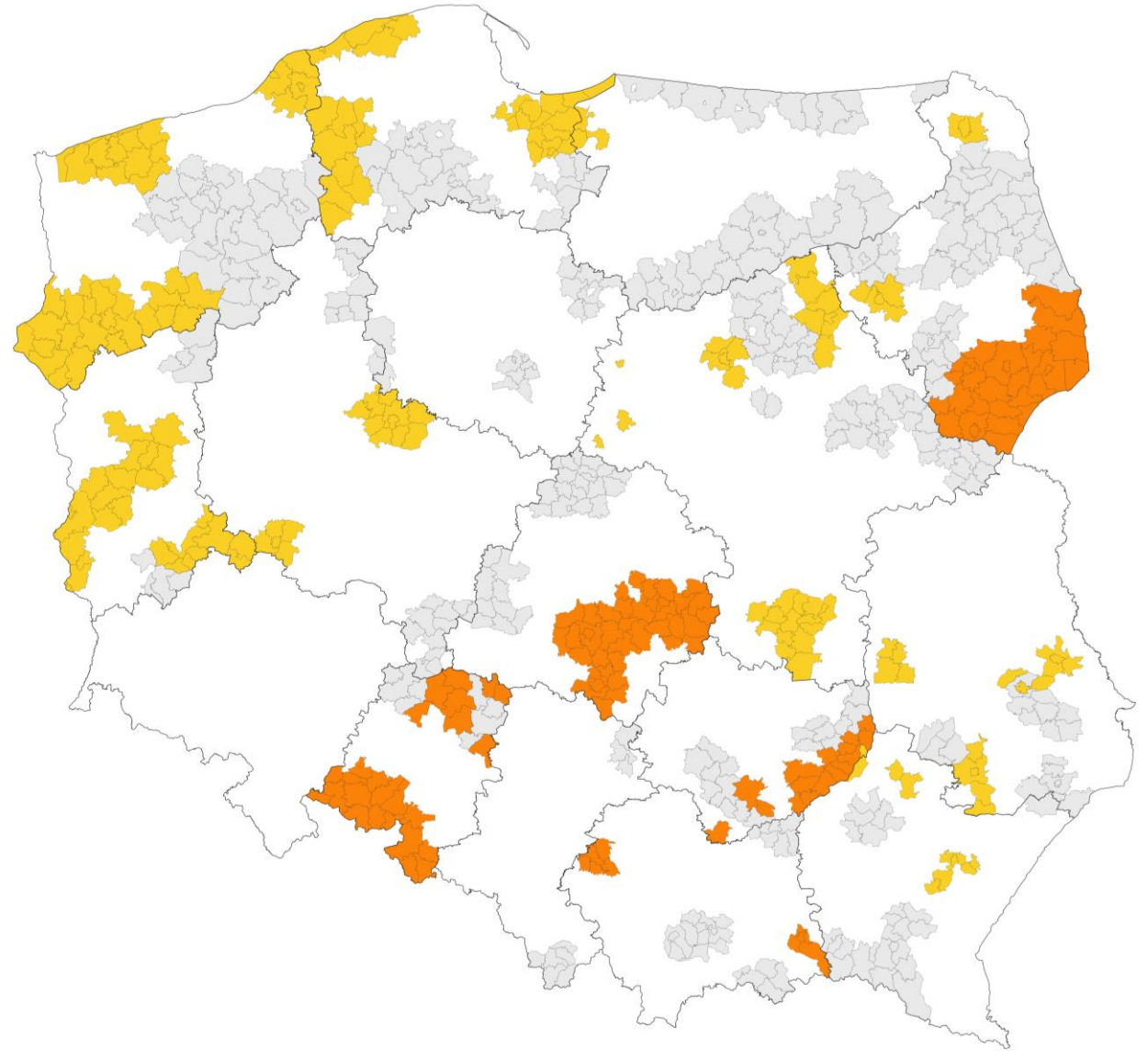
ZWIĄZEK
MIAST
POLSKICH

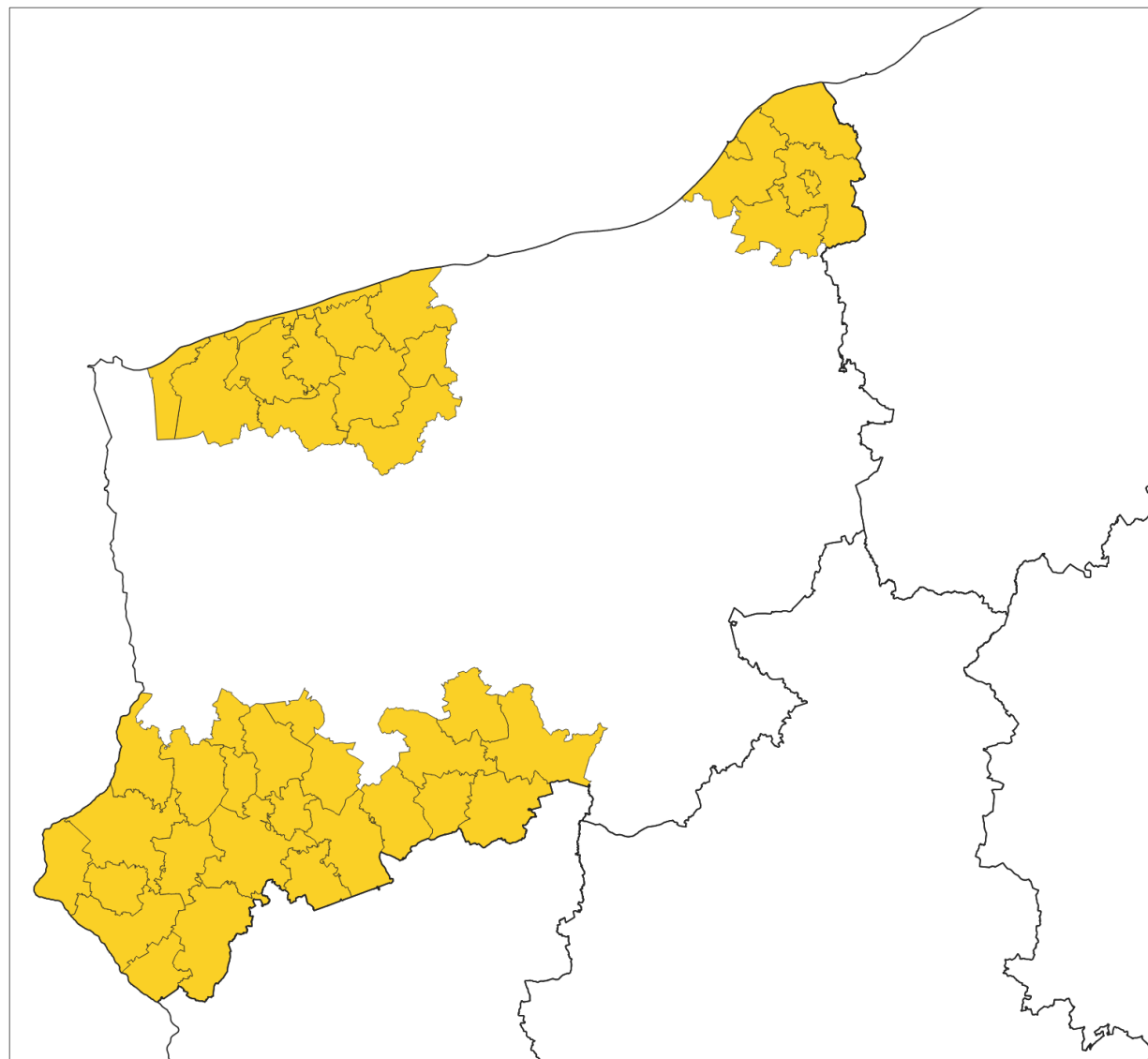
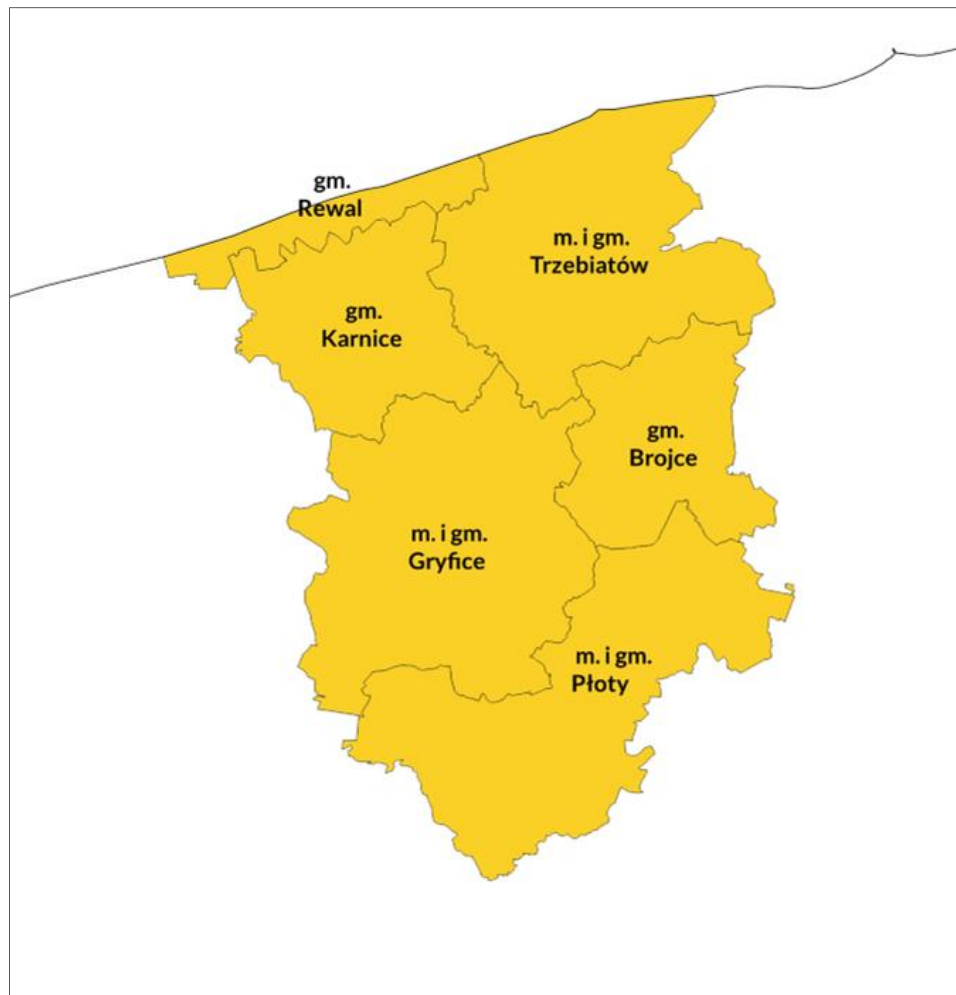
Opracowany w roku 2019 i wdrażany od roku 2022 program doradczy dla JST. Geneza projektu wynika ze „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju” (SOR) i „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030” (KSRR).

Projekt CWD w SOR został ujęty jako jeden z tzw. projektów strategicznych państwa. W okresie 2020 – 2022 w pilotażu CWD opracowano dokumenty strategiczne dla 38 partnerstw.

W projekcie uczestniczyły łącznie:

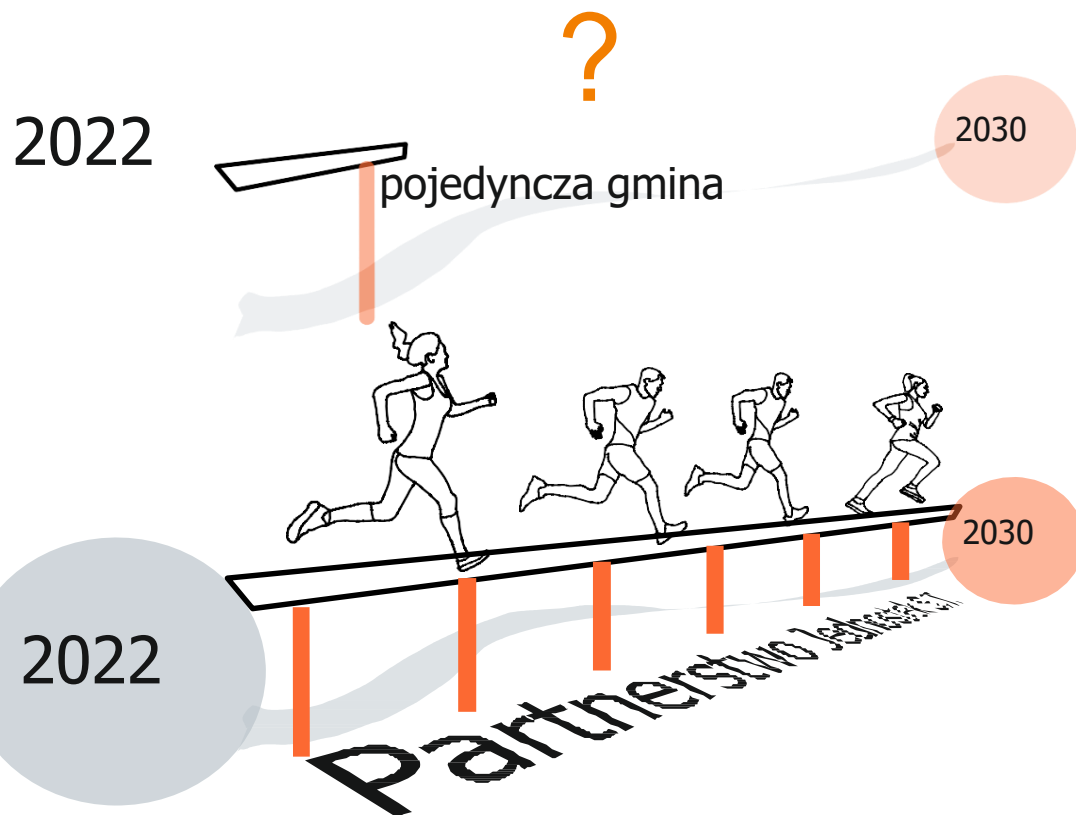
333 gminy;
33 powiaty;
15 województw.

Korzyści

- ✓ Lepsze przygotowanie obszaru do prowadzenia polityki w układzie ponadlokalnym;
- ✓ Możliwość realizacji ambitnych celów;
- ✓ Premia w postaci gotowej strategii;
- ✓ Wzmocnienie tożsamości obszarowej;
- ✓ Racjonalizacja kosztów oraz możliwość świadczenia wyższej jakości usług publicznych dla mieszkańców gmin
- ✓ Wzbogacone zasoby (także kadrowe) oraz zmniejszone ryzyko nieopłacalności realizowanych samodzielnie inwestycji;
- ✓ Lepsze przygotowanie obszaru na nową perspektywę finansową UE.

Partnerstwa na terenie województwa zachodniopomorskiego (CWD+)

Partnerstwo Powiatu Gryfickiego: gmina Brojce, gmina Gryfice, gmina Karnice, gmina Płoty, gmina Rewal, gmina Trzebiatów, powiat gryficki.

Partnerstwo Powiatu Gryfińskiego: gmina Banie, gmina Cedynia, gmina Chojna, gmina Mieszkowice, gmina Moryń, gmina Widuchowa, powiat gryfiński

Partnerstwo Powiatu Kamieńskiego: gmina Dziwnów, gmina Golczewo, gmina Kamień Pomorski, gmina Międzyzdroje, gmina Świerzno, gmina Wolin, powiat kamieński.

Partnerstwo Lider Pojezierzy: gmina Barlinek, gmina Bielice, gmina Bierzwnik, gmina Boleszkowice, gmina Choszczno, gmina Dębno, gmina Drawno, gmina Kozielice, gmina Krzęcin, gmina Lipiany, gmina Myślibórz, gmina Nowogródek Pomorski, gmina Pełczyce, gmina Przelewice, gmina Pyrzyce, gmina Recz, gmina Trzcińsko-Zdrój, gmina Warnice, powiat choszczeński, powiat myśliborski, powiat pyrzycki.

Partnerstwo Powiatu Sławieńskiego: gmina Darłowo, gmina Malechowo, gmina Postomino, gmina Sławno, miasto Darłowo, miasto Sławno, powiat sławieński.

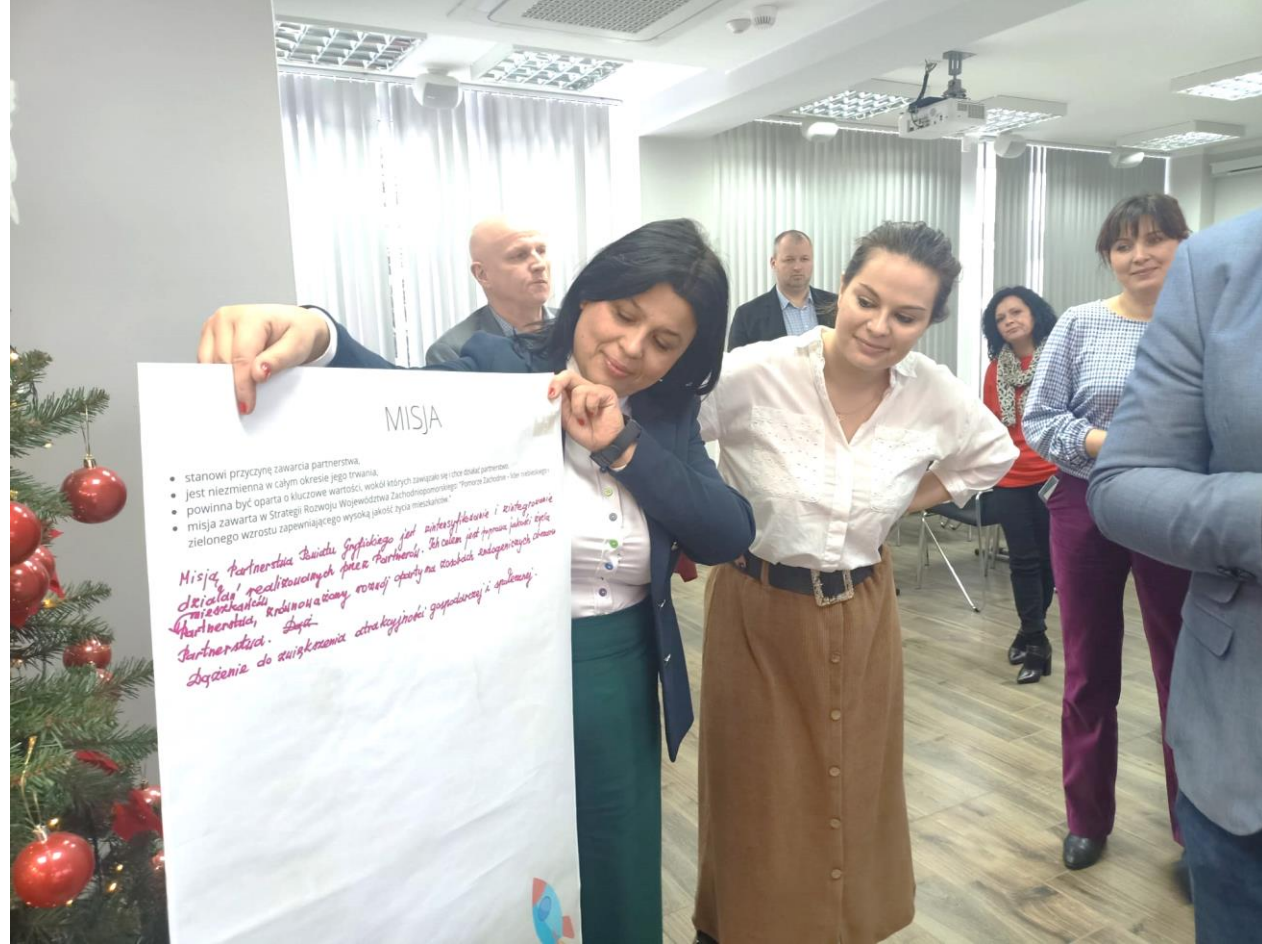
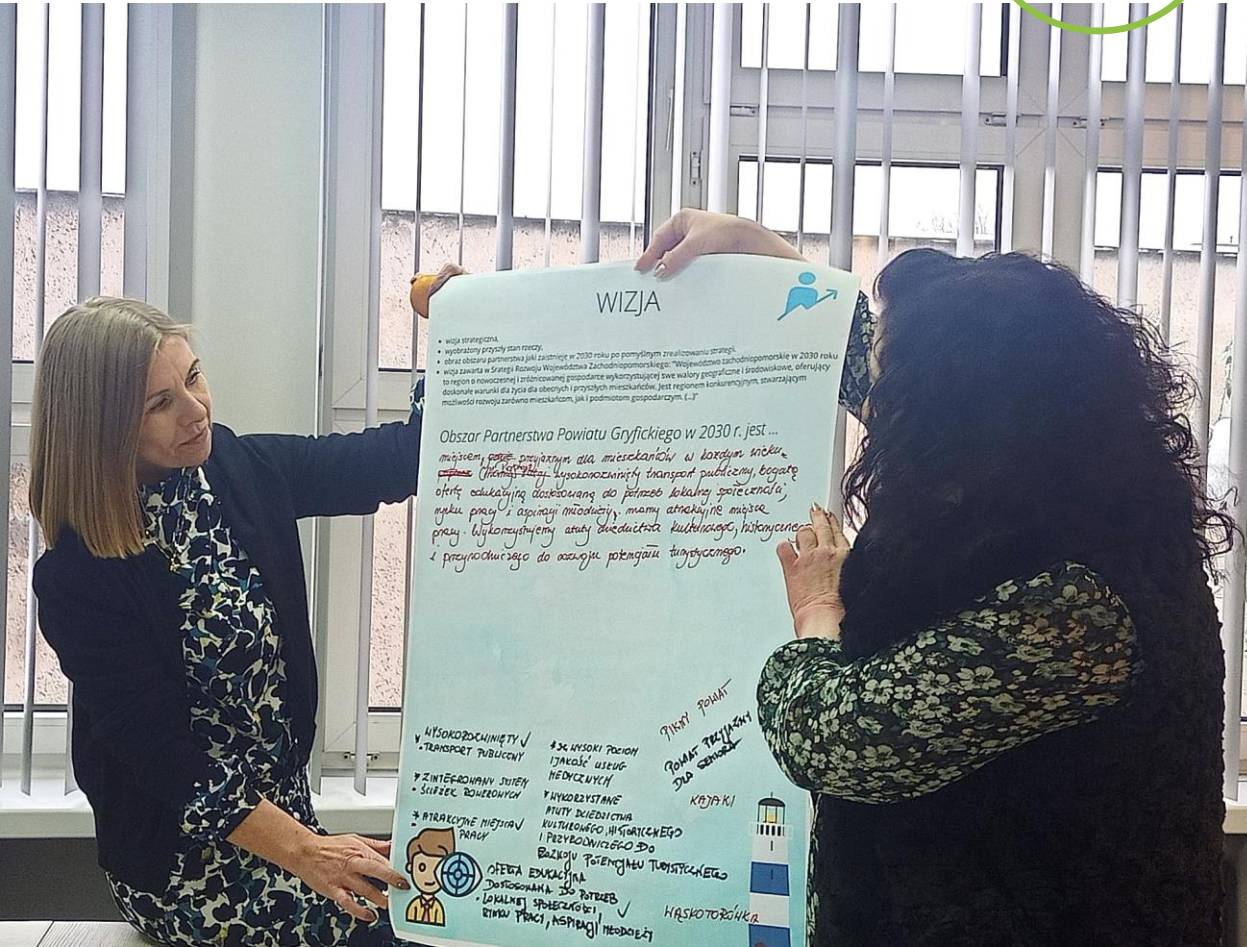

Pierwsze spotkanie Partnerstwa Powiatu Gryfickiego

Gryfice, 18 maja 2022 r.

Warsztat strategiczny: MISJA I WIZJA Gryfice, 8 grudnia 2022 r.

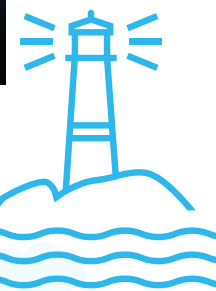

MISJA PARTNERSTWA POWIATU GRYFICKIEGO

Misją Partnerstwa Powiatu Gryfickiego jest zintensyfikowanie i zintegrowanie działań służących poprawie jakości życia mieszkańców oraz dążenie do zwiększenia atrakcyjności gospodarczej i społecznej całego obszaru, poprzez stymulowanie jego zrównoważonego rozwoju opartego na zasobach wewnętrznych.

Warsztat strategiczny:
CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ
Brojce, 25 stycznia 2023 r.

Rozdział 12

Szczególne instrumenty realizacji programów

Art. 34. Ustawy wdrożeniowej

5. ZIT są zarządzane przez związek ZIT utworzony w jednej z form współpracy jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w:

- **art. 64: związek**
- **art. 74: porozumienie**
- **i art. 84: stowarzyszenie**

ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym

albo w ustawie z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim, a w przypadku udziału w związku ZIT powiatu stosuje się również przepisy art. 5 ust. 2, art. 72a, art. 73 i art. 75 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym.

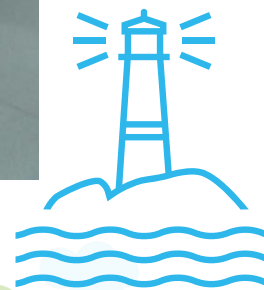

PODPISANIE POROZUMIENIA
Rewal, 28 lutego 2023 r.

PROJEKTY ZINTEGROWANE

Płoty, 7 marca 2023 r.

WIZYTA STUDYJNA
Zator, 17-18 kwietnia 2023 r.

- + spotkania Grupy Roboczej**
- + spotkania Rady Partnerstwa**
- + wsparcie Zespołu Partnerów Społeczno-Gospodarczych**

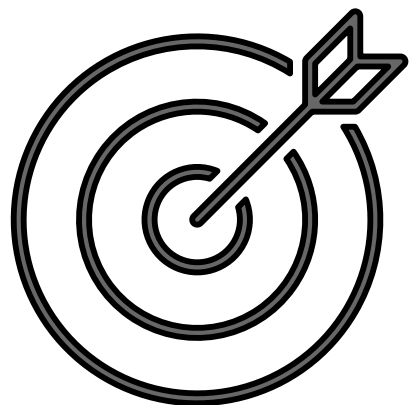

Strategia terytorialna ZIT z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej

1 CEL STRATEGICZNY: POWSZECHNY DOSTĘP DO WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH I ATRAKCYJNEJ OFERTY CZASU WOLNEGO

2 CEL STRATEGICZNY: WZROST GOSPODARCZY I ZIELONA TRANSFORMACJA

3 CEL STRATEGICZNY: OCHRONA ŚRODOWISKA I DBAŁOŚĆ O WALORY PRZYRODNICZE POPRZECZ ROZWÓJ ZEROEMISYJNEGO SYSTEMU TRANSPORTU I USŁUG KOMUNALNYCH UWGLĘDNIAJĄCYCH PROCESU ADAPTACJI DO ZMIAN KLIMATU

4 CEL STRATEGICZNY: EFEKTYWNA POLITYKA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU W RAMACH WSPÓŁPRACY SAMORZĄDÓW TWORZĄCYCH PARTNERSTWO POWIATU GRYFICKIEGO

Projekt zintegrowany

Dla zapewnienia podejścia zintegrowanego dążymy do tego, aby każdy projekt miał jednocześnie wszystkie poniższe cechy:

1. był jednoznacznie nastawiony na realizację któregoś z **celów strategicznych**;
2. miał wpływ na rozwój **więcej niż jednej gminy** partnerstwa;
3. był realizowany **w ramach wiązki** powiązanych ze sobą projektów;
4. był przygotowany **wspólnie przez samorządy** partnerstwa i został wcześniej zaakceptowany przez większość partnerów.
5. deklarował **wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu**, tj. wspólne wykorzystanie stworzonej w jego ramach infrastruktury w przypadku projektów „twardych”, lub objęcie wsparciem w przypadku projektów „miękkich”, mieszkańców co najmniej 2 gmin OF, co powinno znaleźć swoje uzasadnienie zarówno w części diagnostycznej, jak i kierunkowej strategii.

Projekty

ZWIĘKSZENIE
DOSTĘPNOŚCI I JAKOŚCI
USŁUG PUBLICZNYCH

PODNOSZENIE
ATRAKCYJNOŚCI
TURYSTYCZNEJ
OBSZARU PARTNERSTWA

WZROST SPOŁECZNO-
GOSPODARCZY

ZIELONA
TRANSFORMACJA

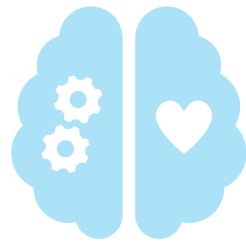
OCHRONA ZASOBÓW
LOKALNYCH

WSPÓŁPRACA
SAMORZĄDOWA

INNOWACJA SAMORZĄDOWA CZY UNIJNA ZACHĘTA DO WSPÓŁDZIAŁANIA?

Centrum Wsparcia Doradczego

Dziękujemy za uwagę!

Sandra Szczerbal | sandra.szczerbal@zmp.poznan.pl

Grzegorz Kamiński | grzegorz.kaminski@zmp.poznan.pl

 www.cwd.info.pl

 @CentrumWsparciaDoradczego

 www.miasta.pl

 @ZwiazekMiastPolskich

Rzeczpospolita
Polska

Ministerstwo Funduszy
i Polityki Regionalnej

Unia Europejska
Fundusz Spójności

FUNDACJA
FUNDUSZ
WSPÓŁPRACY

ZWIĄZEK
MIAST
POLSKICH